

<b>CYFARFOD</b>	Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth
<b>DYDDIAD</b>	16 Mehefin 2026
<b>TEITL</b>	ETHOLIADAU LLYWODRAETH LEOL MAI 2027
<b>PWRPAS</b>	Cyflwyno diweddariad ar y gwaith sy'n cael ei wneud i baratoi at Etholiad 2027
<b>ARGYMHELLIAD</b>	<b>Nodi a derbyn yr adroddiad.</b>
<b>AWDUR</b>	Annes Sion Arweinydd Tîm Democratiaeth

## RHAGAIR

- Rydym oll yn ymwybodol fod etholiadau Llywodraeth Leol yn cael eu cynnal ym mis Mai 2027. Yn sgil hyn mae cryn waith paratoi – gennych chi fel aelodau etholedig, gan y grwpiau gwleidyddol, ac yn ogystal gennym ni fel swyddogion.
- Mae'r gwaith eisoes ar y gweill, gyda thair prif thema i'w hystyried. Mae'r themâu sydd wedi eu hadnabod fel a ganlyn:
  - Paratoi cyn yr etholiad (gan gynnwys hybu amrywiaeth mewn democratiaeth)
  - Canlyniadau/ diwrnod etholiad
  - Anwytho a'r rhaglen hyfforddiant
- Paratoi.  
Yn naturiol, mae nifer o is rannau fesul thema. Mae'r rhaglen waith ar gyfer yr elfen paratoi yn cynnwys:

Cam gweithredu	Manylion
Sicrhau gwybodaeth lawn i ddarpar ymgeiswyr ar y safle we	Byddwn yn adeiladu ar y gwaith a wnaethpwyd cyn etholiadau 2022 gan ddiweddarau'r wybodaeth sydd ar y safle we a'i wneud yn haws i'w ddarganfod.
Hybu amrywiaeth	<ul style="list-style-type: none"> <li>Byddwn yn bwrw ati i greu fideos syml i esbonio beth yw rôl cynghorydd gan annog amrywiaeth mewn democratiaeth ar yr un pryd.</li> <li>Sesiynau i'w cynnal cyn yr etholiad i egluro i unrhyw un sy'n ystyried sefyll beth yw rôl aelod ac i roi cyfle iddynt ofyn unrhyw gwestiynau.</li> </ul>
Adolygu Swydd Ddisgrifiadau Aelodau	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gan fod mân addasiadau wedi eu gwneud i'r swydd ddisgrifiadau gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, byddwn yn ail edrych ar y swydd ddisgrifiadau er mwyn sicrhau eu bod yn gyfredol. Byddant yn cael eu cyflwyno i chi fel aelodau yn y Cyngor Llawn.</li> </ul>
Mewnrwyd Aelodau	<ul style="list-style-type: none"> <li>Bu i'r Fewnrwyd Aelodau gael ei ddatblygu cyn etholiad 2022, ac erbyn hyn mae angen ail edrych arno a'i ddatblygu ymhellach i'w wneud yn fwy defnyddiol i Aelodau Etholedig.</li> </ul>

4. Nodwyd uchod fod gwaith paratoi ar gyfer hybu Amrywiaeth mewn democratiaeth ar waith. Mae adroddiad a rhaglen waith yn cael eu cyflwyno i'r pwyllgor heddiw yn amlygu'r gwaith hwnnw. Byddwn yn anelu at ei gyflwyno i gyfarfod y Cyngor Llawn ym mis Gorffennaf.
5. Canlyniadau/ diwrnod etholiad  
Bu cryn werthfawrogiad o'r gwaith a wnaethpwyd gogyfer etholiadau 2022, yn arbennig y llwyddiant i gyhoeddi canlyniadau'r etholiad fesul ward fel ag yr oeddent yn cael eu datgan. Byddwn yn sicrhau fod trefniadau mewn lle i gael llwyddiant cyffelyb yn 2027.
6. Anwytho a'r rhaglen hyfforddiant.  
Mae dwy brif elfen i'r gwaith anwytho, sef y diwrnod neu ddyddiau croeso a'r rhaglen hyfforddiant am y flwyddyn gyntaf.
7. Bu canmoliaeth am y trefniadau yn dilyn etholiad 2022, yn arbennig y dyddiau croeso. Fodd bynnag, nodwyd ar y pryd fod gwersi i'w dysgu. Rydym wedi derbyn sylwadau eraill dros y blynyddoedd hefyd, sydd am fod o gymorth wrth lunio trefniadau gwahanol a gwell ar gyfer 2027. Mae'n falans hynod o anodd i'w daro rhwng cyflwyno'r wybodaeth angenrheidiol i arfogi pob Aelod i ymgymryd a'r rôl i orau eu gallu, a pheidio boddi Aelodau gyda gormod o wybodaeth ar yr un pryd.
8. Mae'r prif gamau gweithredu ar gyfer yr elfennau uchod o waith sydd yn cynnwys:

Cam gweithredu	Manylion
Diwrnod / dyddiau croeso	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adlewyrchu ar y gwersi a ddysgwyd yn 2022.</li> <li>• Llunio rhaglen ddrafft yn ymateb i'r gwelliannau o 2022.</li> <li>• Sicrhau blaenoriaethu'r materion sydd angen sylw ar y ddyddiau croeso, gan drefnu sesiynau anwytho pellach yn y cyfnod rhwng Mai – Gorffennaf 2027.</li> </ul>
Rhaglen anwytho'r flwyddyn gyntaf	Blaenoriaethu hyfforddiant mandadol gan geisio taro'r balans rhwng sicrhau fod aelodau, yn arbennig aelodau newydd, wedi eu harfogi gyda'r wybodaeth angenrheidiol i gyflawni'r rôl, ond nad ydynt yn cael eu boddi gyda gormod o wybodaeth ac hyfforddiant.

9. Mae datblygiadau yn unol â'r rhaglenni gwaith a nodir yn fras uchod eisoes wedi cychwyn gan wahanol dimau o swyddogion. Croesewir unrhyw sylwadau ar y rhaglen waith.
10. Sylwadau Aelodau.  
Er mwyn sicrhau ein bod yn cael eich barn a'ch mewnbwn chi fel aelodau i fod yn rhan ganolog o'r gwaith datblygu ar gyfer yr etholiad. rydym wedi creu grwp bychan o Aelodau i rannu eu barn. Mae'n draws doriad o aelodau profiadol ac eraill wedi ymuno'n fwy

diweddar, ac maent yn cynnig sylwadau ar feysydd trafod penodol. Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ym mis Ebrill, gyda chyfarfod misol wedi ei rhaglennu ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Bydd y grŵp trafod yn edrych ar faterion megis:

- i. Mewnwyd Aelodau a Chyfathrebu
- ii. Technoleg Gwybodaeth
- iii. Hyfforddiant.

11. Mae croeso i chi fel aelodau'r Pwyllgor Gwasanaeth Democratiaeth ymuno yn ogystal pe dymunwch.

Byddwn yn eich diweddarau o'r gwaith paratoi drwy adroddiadau cyson i'r pwyllgor yma.

## **12. PENDERFYNIAD A GEISIR**

**Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth nodi a derbyn yr adroddiad**